

Temats "Vanagi un dūjas — konflikts"

2. daļa. Konfliktos zaudētās cilvēku dzīvības

Konfliktos, kas saasinās un kļūst vardarbīgi, cilvēki dažkārt ieņem pozīciju "melns–balts" atkarībā no tā, kura iesaistītā puse viņiem šķiet labā vai sliktā. Kāpēc šī vienkāršotā pieeja pilnībā neatspoguļo visus sarežģītus jautājumus, kas saistīti ar cilvēciskuma aspektu jebkurā konfliktā?

Mācību rezultāti pēc šīs daļas apgūšanas

Skolēni spēs:

- izprast ar konfliktu saistītos ētiskos aspektus;
- analizēt konfliktu laikā īstenoto dalījumu kategorijās un vienkāršošanu un to ietekmi uz sabiedrību;
- apjaust, ka vardarbīgu konfliktu laikā cilvēciskuma aspekts un cilvēktiesības tiek ignorētas dažādās pakāpēs.

Pieejamie mācību materiāli

Mācību materiāls Nr. 3. Plakāti un attēli.

Mācību materiāls Nr. 4. Fotoattēli un īsi apraksti.

Mācību materiāls Nr. 5. Izvilcumi no literārajiem darbiem, priekšmeti un mākslas darbi.

Mācību materiāls Nr. 6. Izvilcumi no bērnu literatūras.

Grupu uzdevums Nr. 1. Ienaidnieki un sabiedrotie (atvēlamas 10 minūtes)

Mudiniet skolēnus padomāt par to, kādus ienaidniekus un sabiedrotos pagātnē un mūsdienās viņi zina. Sadaliet viņus nelielās grupās un lieciet viņiem apskatīt un analizēt mācību materiālā Nr. 3 iekļautos propagandas plakātus (un/vai citus izdales materiālus pēc izvēles, kuri raksturo ienaidnieku un sabiedroto attiecības), kā arī atbildēt uz šādiem jautājumiem.

- Kā šeit tiek attēlots ienaidnieks? Kādu iespaidu autors ir vēlējis radīt? Vai šis attēls tālaika cilvēkiem šķita pārsteidzošs? Kāpēc? Ko tas vēsta par tālaika politisko kontekstu?
- Kā šeit tiek attēloti sabiedrotie? Kādu iespaidu autors ir vēlējis radīt? Vai šis attēls tālaika cilvēkiem šķita pārsteidzošs? Kāpēc? Ko tas vēsta par tālaika politisko kontekstu?

Uzdevuma noslēgumā varat likt skolēniem pārrunāt un apspriest to, kā ienaidnieki un sabiedrotie tiek attēloti mūsdienās. Kas ir šo attēlu mērķauditorija un kādi mūsdienu plašsaziņas līdzekļi tiek izmantoti? Diskusijas laikā var izmantot mācību materiālā Nr. 3 iekļauto pēdējo attēlu (Šveices politiskās partijas "Demokrātiskā centristu savienība" kampaņas plakātu) vai citus piemērus.

Grupu uzdevums Nr. 2. Upuri (atvēlamas 20 minūtes)

Pildot šo uzdevumu, skolēni noskaidros dažādas Otrā pasaules kara laikā cietušo cilvēku grupas. Viņi uzzinās arī to, cik dažādi, taču līdzīgi traģiski karadarbība ietekmēja ikvienu Eiropas daļu. Tas viņiem ļaus paplašināt redzējumu par šo karu kā daudzšķautņainu un transnacionālu konfliktu.

Sākumā īsi izskaidrojiet skolēniem jēdzienu "upuris" (sk. definīciju sadaļu). Tad sadaliet klasi nelielās grupās, izdaliet katrai grupai mācību materiālā Nr. 4 iekļautos attēlus un īsos tekstus (katru atsevišķā lapā) un lieciet noteikt attēlu un aprakstu savstarpējo atbilstību. Kopīgā klases diskusijā apspriediet rezultātus un lieciet skolēniem vēlreiz padomāt par jēdziena "upuris" definīciju, ko sniedzāt uzdevuma sākumā. Lieciet viņiem izskaidrot, kā viņi saprot jēdzienu "kļūšana par upuri" un salīdzināt to ar citām cilvēku kategorijām, piemēram, ļaundaris, glābējs vai vērotājs (sk. definīciju sadaļu). Apspriediet ar skolēniem ikviena cilvēka spēju iekšēji pretoties un par upuriem uzskatīto cilvēku spēju izrādīt gribasspēku.

Grupu uzdevums Nr. 3. Bērni un karš — piedzīvotais un sajūtas (atvēlamas 15 minūtes)

Kā bērni konflikta apstākļos reagē uz to, kas notiek apkārtnē? Bērni jūt, pirmkārt, bailes un ciešanas un redz postu, ko rada vardarbīgi konflikti. Turklāt viņi ir jo īpaši neaizsargāti un viņiem ir grūti saprast, kāpēc ir sācies karš, kas ir ienaidnieks un kāpēc. Pildot šo uzdevumu, skolēni analizēs attēlus un tekstus, kuri vēsta par to, cik neaizsargāti kara apstākļos ir bērni.

Sadaliet skolēnus mazās grupās. Dažām grupām iedodiet izdales materiālu no mācību materiāla Nr. 5, citām — no mācību materiāla Nr. 6. Lieciet grupām analizēt attiecīgos izdales materiālus, ņemot vērā mācību materiālos iekļautos jautājumus, un sagatavot kopīgu grupas atbildi.

Mācību materiāls Nr. 5.

- Ko vēsta šis teksta izvilkums?
- Vienā teikumā izskaidrojiet katra priekšmeta nozīmi un vēstījumu.
- Kādu vienu vai vairākas saiknes jūs saskatāt starp četriem elementiem — tekstu un abiem priekšmetiem?

Mācību materiāls Nr. 6.

- Par kādiem konfliktiem vēstīts katrā teksta izvilkumā?
- Kāds, jūsuprāt, varētu būt lietotās valodas veids?
- Kas šajos dažādajos tekstos ir līdzīgs un kas — atšķirīgs?

Sarīkojiet klases diskusiju, kurā grupas, kas izmantoja mācību materiālu Nr. 5, sniedz atbildes tām grupām, kas izmantoja mācību materiālu Nr. 6, un lūdz tās komentēt sniegto informāciju. Pēc tam grupas rīkojas otrādi. Pēc diskusijas lieciet sastādīt sarakstu, kurā jānorāda iemesli, kāpēc bērni konfliktos ir neaizsargāti, sniedzot piemērus. Diskusijas gaitā lieciet skolēniem rakstīt atbildes uz tāfeles.